

Hose

Nabi Hose Alaa Falan Naxan Σεβε

Νεε fu Nabi Amosi wali waxatin xanbi ra, Nabi Hose yi findi Alaa fala raliin na Isirayila yamanani, a sogeteden kαmεn fαxαn ma naxan mαn xili “Samari” yamanana fα ηεε kεmε solofere ηεε tonge suulun ηαxαndαn benun Marigi Yesu xa bari. Nabi Hose wali nen na yi han ηεε mαxαηen nun suulun ηαxαn, fayida han Asiriya mangan yi Samari yamanan suxu, Isirayila kαmεn fαxαn kala waxatin naxan yi fα ηεε kεmε solofere ηεε mαxαηen nun firin benun Marigi Yesu xa bari.

Yamanan kala nen waxatini ito yi fefe (A mato: Mangane Firindena sora 14.23 han sora 17.23). Yerobowan ma mangayaan xanbini, Asiriya yamanan senben yi gboma ayi han Isirayila kaane yi gaxu a yeε ra. Manga wuyaxi yi ba mangayani yanfani Samari yamanani, muxune yi lu mangayani naxanye yamaan masuxuma kii ηaxini. E yi muxune rafisama e bode xa, Nabi Amosi bata yi naxan ma fe fala nun. Alaa yamana denkeleyaan yi xunna kala. Suxure batun tan yi senben sαtαma.

Hose gbalo feni itoe nun e yidαxαne sαtαma a denbayaan nin. A ηaxanla a yanfa nen, na yi findi misaala nun sandan na Ala naxan nawalima alogo Nabi Hose xa waliyiyaan falane ti Isirayila kaane xa. Ala yi a yamana tinxintareyaan nun suxure batu feene sa ηaxalan yalunxin ma alogo yamaan xa a kolon a suxure batun mi fan. Hose naxa, fa fala suxure batun nun yalunyane e maliga e bode ra han! Muxun na a xun xanbi so Ala

yi, a yi suxurena nde batu, na luxi alo ɲaxanla na a xun xanbi so a xεmeni, a yi bira xεmε gbete fɔxɔ ra. Dɔnxɛn na Ala mɔn yigin nun xanuntenyaan nan ma fe falama (sora 14.2-10).

Nabi Hose a Kitabun seβexi dɔxɔde naanin:

Sora 1 han sora 3, Nabi Hose a denbayaan nun a kawandina fe

Sora 4.1 han sora 9.9, Isirayila kiin nun a bunna dinan kiraan xɔn

Sora 9.10 han sora 14.1, Alaa yamana tinx-intareyaan binla fɔlɔdena

Sora 14.2-10, Alaa xanuntenyaan nan senβε luma habadan.

Kitabun yireni ito a yitama en na a en nama sese batu ba Ala ra. Ala xɔxɔlɔn. A mi wama a xɔn a yamaan xa bira batu seene fɔxɔ ra fɔ a tan.

¹ Alatala yi falan ti Beeri a dii xεmen Hose xa, Yusiya yi mangayani Yuda yamanani waxatin naxan yi e nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya. Isirayila Manga Yowasi a diin Yerobowan yi mangayani Isirayila yi na waxatini.

Nabi Hose a denbayana

² Alatala to falan ti fɔlɔ Hose xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Sa ɲaxalan yalunxina nde tongo, i dii yalunxine sɔtɔ, amasɔtɔ yamaan yalunyaan nan ligama, e Alatala rabejin!”*

³ A yi siga, a sa Gomεε tongo, Dibilayin ma dii tεmena. Na yi fudikan, a dii xεmen bari a xa.

* **1:2:** Muxun na suxurene batu e nun Ala, na luxi alo niin gbee **yalunyaan** na a ra. Ala xɔlɔma na kanna ma alo xεmen xɔlɔma a ɲaxanla ma kii naxan yi, xa a bira xεmε gbete fɔxɔ ra.

⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “A xili sa Yεsεreli, amasoto waxatidi mon, n Yehu a denbayaan jaxankatama nen amasoto e faxan ti nen Yεsεreli yi. N mon Isirayila mangayaan janma nen.

⁵ Na lɔxoni, n na Isirayilaa yenge so xanla senben kalama nen Yεsεreli meremereni.”

⁶ Gomere mon yi fudikan, a dii temen bari. Ala yi a fala Hose xa, a naxa, “A xili sa ‘Kininkinintarena,’ amasoto n mi fa kininkinima Isirayila yamaan ma, n mi a mafeluma sonon.

⁷ Koni n kininkinima nen Yuda tan ma, n yi a rakisi Alatala senbeni, a Ala. N mi e rakise tanban na. Silanfanna† mi a ra, yengen mi a ra, soone mi a ra, soo ragine mi a ra.”

⁸ Gomere yi “Kininkinintaren” de ba, a fudikan, a dii xemen bari.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “A xili sa ‘Kantarena,’ amasoto n ma yamaan mi fa ε ra, ε Ala mi n na.”

2

Isirayila hakene saranna

¹ “Koni, Isirayila kaane fama wuyadeni ayi nen alo baan menjensinna naxan mi lige, a mi yate.

A yi a falama e xa menna nin,
a naxa, ‘N ma yamaan mi ε ra!’
Koni e fa xili bama nen menni,
‘Habadan Alaa diine.’ ”

² Yuda bonsonna nun Isirayila bonsonna e malanma nen,
e kuntigi keden sugandi.

† **1:7: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

E minima nɛn yamana gbɛɛ yi,
 amasɔtɔ Ala yamaan na sabati lɔxɔn naxan yi,
 lɔxɔ gbeen nan na ra.

³ E a fala ɛ tadane ma, “Alaa Yamana”
 e nun ɛ magilene, “Alaa Rafan Muxune!”

⁴ E ɛ nga Isirayila maxadi,
 ɛ a maxadi,
 amasɔtɔ n ma ɲaxalan mi fa a ra,
 a xɛmɛ mi fa n na!
 A xa yalunde maxidi seene ba a yɛtagin ma,
 a yanga maxidi seene ba a xijɛ longonna ra.

⁵ Xanamu, n na a ragelima nɛn,
 n yi a lu alo a bari lɔxɔni.

N yi a lu alo tonbonna,
 n yi a findi bɔxɔ xaren na,
 n yi a faxa ige xɔnla ma.

⁶ N mi kininkininɲɛ a diine ma,
 amasɔtɔ yalunde diin nan e ra.

⁷ E nga yalunyaan liga nɛn,
 a yi e sɔtɔ,
 a a yɛɛ rayagi,
 amasɔtɔ a a fala nɛn:
 “N birama nɛn suxurene fɔxɔ ra,
 naxanye n ma donseen nun n ma min igen soma
 n yii,

e nun n ma yɛxɛɛ xabe dugin
 nun n ma taa dugina,
 e nun n ma turen nun n ma minsena.”

⁸ Nanara, n na a kiraan nafaxama nɛn ɲanle ra
 n yi a rabilin yinna ra,
 alogo a nama fa a kiraan to.

⁹ A sigama nɛn a yangane fɔxɔ ra,
 koni a mi e liyɛ.

A e fenma nɛn,
 koni a mi e toɛ.
 Na xanbi ra, a a falama nɛn:
 “N xɛtɛma nɛn n ma xɛmɛn fɛma
 alo a fɔlɔni,
 amasɔtɔ n yi sɛwani mɛnni
 dangu iki ra.”

¹⁰ A mi a kolon
 a n tan nan balon soma a yii,
 e nun minseen nun turena.
 N tan nan gbetin nun xɛmaan soma a yii fon-
 isireyani,
 a yi e findi waliseen na Baali suxuren xa.

¹¹ Nanara, a balon nun minse bogin na mɔ,
 n na ba a yii.
 N na n ma yɛxɛɛ xabe dugin
 nun n ma taa dugin ba a yii
 naxanye yi lan
 e yi a ba a ragelixi.

¹² Iki n na a yagin naminima nɛn kɛnɛnni
 a yangane yɛɛ xɔri,
 muxu yo mi a bɛ n yii.

¹³ N yi a sɛwan birin dan,
 a sanle, a kike nɛnɛne,
 a Matabu Lɔxɔne nun a binya lɔxɔne birin.

¹⁴ N na a bogise binle nun a xɔdɛ binle kalama nɛn,
 a yi a falan naxanye ma, a naxa,
 “N saren ni itoe ra
 n yangane naxanye soxi n yii!”
 N ne findima fɔtɔnna ra nɛn, burunna subene yi e
 kala.

¹⁵ Ala naxa,
 “N na a fe ɲaxin saranma a ra nɛn lɔxɔne fe ra
 a wusulanna gan Baali suxurene xa naxanye ma.

A yi a maxidi a yiirasone nun a tunlasone yi,
a siga a suxurene fema,
a ninan n tan ma.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Nanara, n na a mabandunma nen,
n yi a xali tonbonni,
n fala fajin ti a xa.

¹⁷ N mən a bogise bili langane

raxetema a ma nen menni.

Akori meremerēn yi findi yigin na.*

Isirayila sigin sama nen menni

alo a dii jore waxatini,

alo a keli Misiran yamanani ləxən naxan yi.

¹⁸ Na ləxəni, Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, “I n xilima nen:

‘N ma xemena!’

I mi fa n xilima fa fala ‘N kanna, Baali.’

¹⁹ N Baali suxurene xinle bama nen i de,

alogo e xinle nama fa fala.

²⁰ Na ləxəni, n layirin tongoma nen

e nun burunna subene tagi,

e nun xəline nun bubuseene.

N xanla nun silanfanna nun yengen bama nen

bəxən ma,

n ma yamaan yi e sa bəje xunbenli.

²¹ N findima nen i ya xemen na habadan,

n findi i ya xemen na tinxinna nun sariya kenden

nun hinanna nun kininkininni.

²² N findima nen i ya xemen na lannayani,

i yi Alatala kolon.”

²³ Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, “Na ləxəni,

* **2:17: Akori** bunna nen fa fala kontofinla.

n ni i ya maxandin yabima nɛn,
koren yi tule igen nagodo bɔxɔn ma.

²⁴ Bɔxɔn yi balon nun minse bogin nun turen
namini.

Ne yi Yɛsɛreli makone fan.

²⁵ N na Isirayila rasabatima nɛn bɔxɔn ma n yɛtɛ
xa.

N yi naxan ma

fa fala 'Kininkinintarena'

n kininkininma a ma nɛn.

N yi naxan ma a 'Kantarena.'

N na falama nɛn,

n naxa, 'N ma yamaan nan ε ra!'

Ne yi n yabi,

e naxa, 'N ma Ala.' ”

3

Alaa xanuntenyana Isirayila xa

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I mɔn xa sa xanuntenyaan yita i ya naxanla ra yangan naxan yii, naxan findixi yalunden na. I xa a xanu alo Alatala Isirayila kaane xanuxi kii naxan yi, naxanye birama ala gbetene fɔxɔ ra, bogise ralixine rafan naxanye ma.”

² N yi naxanla futu gbeti gbanan fu nun suulun na, e nun murutu bɛnbɛli keden nun a tagi.

³ N yi a fala a xa, n naxa, “Lu n konni waxati xunkuye. I nama yalunyaan liga. I nama xɛmɛ fe yo kolon. N fan luyɛ i xa na kiini.”

⁴ Amasɔtɔ Isirayila kaane luma nɛn waxati xunkuye ikiini: Manga mi e xunna, kuntigi mi na, saraxa mi na, kide gɛmɛ mi na, saraxarali doma mi na, suxure mi na.

⁵ Na xanbi ra, Isirayila kaane xεtεma nεn, e Alatala fen, e Ala, e nun Dawuda, e mangana. E gaxuxin yi fa Alatala ma e nun a nεma waxati famatōni.

4

Isirayila tinxintarena

¹ Isirayila kaane,
ε Alatalaa falan namε!
Amasōtō kitina Alatala nun ε tan tagi.
A naxa, “Lannaya mi fa na.

Hinan mi na.
Ala kolon mi fa yamanani ito yi.

² Dangan nun wulen nun faxan nun mujan nun
yalunyaan nan na.

Gbalon bata gbo ayi,
faxan tima a bode fari.”

³ Nanara, ε yamanani xarama nεn,
a niimaseen birin yi xōsi.

Subene nun xōline,
hali baa yεxεne fan faxama nεn.

⁴ Koni muxu yo nama matandin ti,
muxu yo nama yamaan mafala,
amasōtō kitina nxu nun saraxaraline nan tagi.

⁵ E tan saraxaraline nun nabine tantanma kōεεn
nun yanyin na.

Nanara, n na ε nga Isirayila faxama nεn.

⁶ N ma yamaan bata kala,
amasōtō kolonna dasaxi a ma.
Bayo ε bata ε mε kolonna ra,
n bata ε ba n ma saraxaraliyani.
Bayo ε bata ε Alaa sariyan nabεjin,
n fan bata ε diine rabεjin.

⁷ Saraxaraline nεma wuyε ayi,
e yulubine fan gboma ayi.

Nanara, n na e binyen masarama nεn yagin na.

⁸ E lugoma n ma yamaan yulubine xɔn.

Yamaan hakεne e nii yifanma e ma.

⁹ A ligama nεn saraxaraline ra alo yamana,
n yi e kεwanle saran e ra.

¹⁰ E e dεgema nεn,

koni e mi lugoma.

E suxurene batuma,

koni ne mi e rasabatima.

Amasɔtɔ e bata Alatala raberin,

e yi e sɔbε so

¹¹ yalunyaan ma

e nun dɔlɔ fonna nun dɔlɔ nεnε minna.

Ne nan e xaxinla kalaxi.

¹² N ma yamaan suxure wudine maxɔdinma,

alo dunganna nan falan tiyε e xa.

Amasɔtɔ yalunya xaxinla bata e ralɔ ayi,

e yalunyaan ligama Ala ra.

¹³ E saraxan bama geya gbeene xuntagi.

E wusulanna ganma geyane fari,

xanamu warine nun wudi tofɔrine nun kondene

bun ma,

e nun wudi belebelen naxanye ninin gbo.

Nanara, ε dii tεmεne yalunyaan ligama

e nun yalunden nan ε bitan gilεne ra.

¹⁴ N mi ε dii tεmεne yulubine saranma e ra

bayo e yalunyaan ligama,

hanma ε bitan gilεne

bayo yalunden nan e ra.

Bayo ε tan yetεn yalunyaan ligama ε nun yalun-
dene,

ε nun ɲaxalan yalunxine saraxan bama.
Yama xaxilitarena a gima a bɔnɔni.

15 Isirayila, xa i lu yalunyani,

ε nama Yuda ti haken ma,

ε nama siga Giligali yi,

ε nama te Beti-Aweni yi.*

ε nama ε kɔlɔ Alatala xinli!

16 Xa Isirayila murutexi

alo ɲinge mataganxina,

Alatala xa e masuxu di?

Alo yeɣeɣedina meɣemeɣe faɲin ma.

17 Efirami bɔnsɔnna muxune bata kankan suxure
batun ma, e lu na!

18 Xa e minseene bata dasa,

e sa dangu yalunyaan ma.

E mangane waxi yagin nan xɔn.

19 Nanara, wuluwunla e xalima nɛn,

e yi yagi e saraxane fe ra.

5

Kitina Isirayila xili ma

1 Saraxaraline, ε ito ramε!

Isirayila kaane, ε liga ki faɲi!

Mangana denbayana,

ε tuli mati!

Amasɔtɔ kitina ε tan nan xili ma.

ε bata findi woson na Misipa yi,

e nun luti ratixina Taboro geyaan ma.

2 ε bata yili tilinxin ge yamaan yeε ra Sitimi yi.

Koni n tan na feen saranma ε birin na nɛn.

3 N na Efirami bɔnsɔnna kolon,

* **4:15: *Beti-Aweni*** bunna nɛn fa fala hake kanne banxina. A falan tima Beteli taan nan xili ma naxan bunna nɛn Alaa banxina.

Isirayila mi luxunxi n ma.

Bayo iki, Efirami bənsənnə,

ε bata yalunyaan liga.

Isirayila bata a yetε raxəsi.

⁴E bata kankan e kəwanle ma,

e mi fa xətəma e Ala ma.

Amasəto yalunya xaxinla bata so e yi,

bayo e mi fa Alatala kolon.

⁵Isirayilaa wason nan serayaan bama a xili ma.

Isirayila nun Efirami bənsənnə muxune

dagalanma ayi nən e hakəni,

Yuda fan birama nən e fəxə ra.

⁶E na e yəxεε kurune nun ɲingene ba saraxan na,

e Alatala fen,

e mi a toε mumε

bayo a bata keli e ye.

⁷E bata tinxintareyaan liga Alatala ra,

e diine bari e yangane xa.

Iki, kike keden peen nan luxi,

e bəxən yi kala.

⁸ε xətaan fe Gibeya yi,

ε xətaan fe Rama yi!

ε yengε so sənχəni te Beti-Aweni yi!

Bunyamin kaane, yaxune ε xanbi ra!

⁹Efirami bənsənnə kalama nən Fe Saran ləχəni.

N ɲəndin nan falama Isirayila bənsənnə xa iki.

¹⁰Yuda kuntigine bata liga

alo naxanye e bəxən dan gεmεne maxətəma.

N ma xələn fama e ma nən alo fufana.

¹¹Efirami bənsənnə ɲaxankataxi,

a yalagixi,

bayo a biraxi fe fune nan fəxə ra.

¹²N bata Efirami bənsənnə tərə alo setena,

e nun Yuda bənsənnə alo furena.
¹³ Efirami bənsənnə to a furen to,
 Yuda bənsənnə to a furene dəene to,
 Efirami bənsənnə yi siga Asiriya yamanani,
 a xeraan nasiga Manga Gbeen ma a mali feen na.
 Koni a mi nəe ε rakendeyε,
 a mi nəe ε furen dəene raxunbelε.
¹⁴ Amasətə, n luma nən
 alo yatana Efirami bənsənnə xa,
 alo yata gbeena Yuda bənsənnə xa.
 N ne yibəma nən, n siga e ra,
 muxu yo mi e bε n yii.
¹⁵ N mən xetεma nən n dəxədeni,
 han e yi e ti e sənne ra,
 e n fen.
 E na tərə tun,
 e n fenma nən.

6

Isirayila xili fena Ala ma

¹ E fa be,
 en xetε Alatala ma!
 Amasətə a bata en yibə,
 koni a mən en nakendeyama nən.
 A bata en garin,
 koni a en maxələdene maxidima nən.
² Xii firin na dangu,
 a en niin birε en yi mən,
 a xii saxandeni a en yitən,
 en yi lu a yetagi.
³ En xa Alatala kolon,
 en bira a kolonna fəxə ra.
 Alo kuye yibaan to fama,
 a fan minima nən kenenni yati!

A fama nɛn en xa
 alo tulen ɲɛmɛn na,
 alo furu tulen naxan bɔxɔni kunma.

⁴ N nanse ligama ε tan na,

Efirami bɔnsɔnna?
 N nanse ligama ε ra,
 Yuda bɔnsɔnna?

Ɛ hinanna luxi nɛn
 alo xɔtɔn ma kundana,
 alo xiila naxan yolonma
 a xuya ayi mafuren!

⁵ Nanara, n na ε yengɛma nɛn nabine ra,
 n na ε faxama nɛn n dɛɛn fala xuine ra.
 N ma kitine fixa alo kɛnɛnna.

⁶ Amasɔtɔ hinanna rafan n ma dangu saraxan na.
 Ala kolonna dangu saraxa gan daxine ra.

⁷ E bata layiri kala alo adamadiine,
 nayi e bata n yanfa.

⁸ Galadi taan nafexi fe ɲaxi rabane nan na,
 han wuli funfune toma ayi.

⁹ Alo mafu tiin naxanye muxune legedenma lux-
 unni,
 saraxarali ganla fan bata faxan ti Siken taan ki-
 raan xɔn,
 e gbalone raba.

¹⁰ N bata fe ɲaxine to Isirayila yamaan yɛ:
 Efirami bɔnsɔnna bata yalunyaan liga,
 Isirayila bɔnsɔnna e yɛtɛ raxɔsima.

¹¹ I tan fan, Yuda,
 se xaba waxatin nagidixi i xa,
 n na fa n ma yamaan suxu muxune ra waxatin
 naxan yi.

7

Isirayilaa hakɛna

¹ N to wa Isirayila bɔnsɔnna rakɛndɛya feni,
 Efirami bɔnsɔnna hakɛn mɔn yi keli.
 Samari a ɲaxun yi mini kɛnɛnni.
 Bayo e darixi yanfan soɛ.
 Muɲadene soma,
 mafu tiine yi lu tandeni.

² E mi e mirima
 fa fala n xaxili e ɲaxuyane birin xɔn.
 Iki e kɛwanle e rabilinxi,
 e hakɛne n yɛtagi waxatin birin.

Yanfan Mangan ma

³ Itoe rafan mangan ma,
 koni e ɲaxu!
 E wulene rafan kuntigine ma.
⁴ E birin yalunde.
 E kui feene wolonxi alo buru gandena.
 A na wolon,
 buru ganna mi fa a tɛɛn nafɛ
 keli burun bɔnbɔ waxatini han a yi te.
⁵ Na kiini, mangana ɲaxaɲaxan lɔxɔni,
 kuntigine xunne yi keli dɔlɔn na.
 Mangan yi magele tiini itoe rasɛnɛ.

⁶ E xaɲɛ alo sulun tɛɛna,*
 e maso mangan na, e xa yanfan so a ma.
 E bɔɲɛ teen dɛgɛma nɛn kɔɛna ngaan na,
 xɔtɔnni a keli alo wonson tɛɛna.
⁷ Isirayila kaane xaɲɛ alo sulun tɛɛna,
 e e kuntigine raxɔrima,

* **7:6: Sulun tɛɛn** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu tɛɛna.**”

e e mangane birin faxa.

Anu, na sese mi n maxandima.

⁸ Eframi bənsənnə basanma siyane ra.

Eframi bənsənnə findixi buru xunna ra

naxan fəxə keden ganxi

bode fəxə mi ganxi.

⁹ Xəne a sənben kalama

koni a mi sikema.

Foriyana a suxuma,

koni a mi a rakərsima.

¹⁰ Isirayilaa wason sereyaan bama a xili ma.

Koni na birin kui,

a mi xetema Alatala ma, a Ala,

a yi a fen.

¹¹ Eframi bənsənnə luxi nən

alo ganba xaxilitarena

naxan madaxuma sinma!

A Misiran bəxən xilima waxatina nde yi,

a fa bira Asiriya mangane fəxə ra.

¹² Xa e siga,

n yalaan wolima nən e fari,

n yi e rabira alo xəlina.

N yi e yulubine saran e ra,

alo e rakolonxi kii naxan yi e malanni.

¹³ Gbalona e xa,

amasətə e e gima n ma!

Fitina na e xa,

amasətə e murutəxi n ma.

N yi waxi e xunba feni,

koni e wulene falama n xun ma.

¹⁴ E mi n maxandima e bəne yi,

koni e wugama e sadene nan ma.

E kunfama donseen nun dələn fəxə ra,

koni e e masiga n tan na.

15 N tan nan e maxaranxi,
n yi sɛnbɛn fi e ma,
koni e fe ɲaxine mirima n xili ma.

16 Naxan kore,
e mi xɛtɛma na ma,
e yanfan tima
alo xali yidɔxina.
Nanara, e kuntigine faxama nɛn silanfanna ra,
e dɛ ɲaxune fe ra.
Misiran kaane yi e magele na ra.

8

Isirayilaa suxure batuna

1 E xɔtani tɔn,
yaxun godoma nɛn Alatala banxin ma alo
singbinna.

Amasɔtɔ yamaan bata n ma layirin kala,
e yi murutɛ n ma sariyan ma.

2 E sɔnɔma n xinla ra:
“Nɔ Ala, nxu i kolon,
nxu tan, Isirayila!”

3 Koni, naxan fan,
Isirayila bata a mɛ na ra,
nanara yaxun birama nɛn a fɔxɔ ra.

4 E bata mangane ti n ma
yamarin mi naxan na,
e bata kuntigine ti
e mi n maxɔdin.
E bata suxurene rafala e gbetine nun e xɛmane ra,
nanara e raxɔrima nɛn.

5 Ala bata i ya ɲinge dii suxuren nawoli ayi,
Samari kaane!
N ma xɔlɔn bata keli e xili ma han!
Han waxatin mundun yi

e tonde e rasarijanje?

⁶ A kelixi ε tan nan yii,
ε tan Isirayila kaane.

Walikεna nde nan a rafalaxi,
Ala mi a ra!

Nanara, Samari a jinge dii suxuren kalama nen
fefe!

⁷ Naxan na fe jaxin nakeli,
gbalon nan xεtεma a ma.

Nanara, hali murutun tɔnsɔn keden,
e mi a sɔtɔma xεεn ma.

Xa na nde mini,
na mi murutu fuji raminε.

Hali na nde yi na nun,
xɔje ne nan yi a donma.

⁸ Isirayila bata kala!

E tɔnɔn mi fa na siyane ye.

⁹ E bata siga Asiriya yi,

alo burunna sofanla
naxan sa tima a danna.

Nayi, Efirmi bɔnsɔnna bata a yetε sara a suxurene
ma.

¹⁰ Hali e bata kantan tiine sara siyane tagi,

iki n na e birin malanma nen,

alogo e xa sa tɔrɔ ndedi Manga Gbeena goronne
bun ma.

¹¹ Efirmi bɔnsɔnna bata yulubi xafari saraxa gan-
dene rawuya ayi,

koni ne bata findi yulubi tongoden na.

¹² N bata n ma sariyane birin sεbε e xa,

koni e a toxi alo se xɔje na.

¹³ E saraxane ba,

e kiseene rali,

e a suben don.

Koni ne mi rafan Alatala ma.
 Iki, Alatala xaxili e hakene xon,
 a e yulubine saranma e ra nen.
 E xete Misiran baxon ma.
¹⁴ Naxan Isirayila daxi
 e bata ninan na xon,
 e sa manga banxine ti.
 Yuda bata a taa ratangaxine rawuya ayi,
 koni n teen nafama nen e taane yi,
 a yi e yinne gan.

9

Isirayila yulubine saranna

¹ Isirayila, i nama sewa,
 i nama naxan alo siyaan bonne.
 Bayo, i to suxure xonen batu,
 i findi yalunden nan na.
 Yalunden kontonna bata naxun i de
 murutu bonbodene birin yi!
² Koni ne murutu bonbodene
 nun manpa ige badene mi fa yamaan baloma
 mumε!
 Minseen dasama e ma nen.
³ Amasoto, e mi luxi Alatalaa yamanani,
 Efirmi bonsonna xetema nen Misiran yi,
 e yi donse haramuxine don Asiriya yi.
⁴ E mi fa minse saraxane rabaxonna Alatala xa.
 E saraxane mi a kenene.
 E saraxan haramuxi
 alo nanden buruna.
 Naxanye na a don
 e e yete raharamu.
 Bayo e buruna e tan yeteen lugoma nen,
 a mi soma Alatalaa banxini mumε!

⁵ E nanse ligama sali ɔxɔne yi,
Alatala batu ɔxɔne yi?

⁶ Hali e sa mini halagin bun,
Misiran ɔxɔna e suxuma nen,
e maluxun Nofi taani.
Tansinne sabatima e yii se fajine nun gbetin fari,
ɲanle fan sabatima e bubune kui.

⁷ Fe Saran ɔxɔne fama,
fe yeɓa ɔxɔne bata yiso.
Isirayila bata sɔnxɔ, e naxa,
“Kɔmɔn nan nabiin na,
Alaa Niin naxan yi
na daxuya falane nan tima.”

E hakene nun ε xɔnnantenyaaan bata gbo ayi de!

⁸ Kantan muxun nan Eframɪ ɔnsɔnna ra n ma
Ala xili ma.

Nanara, luti ratixine nabina kiraan birin xɔn,
Xɔnnantenyaaan nan luxi a xa Alaa banxini.

⁹ E bata so mayifu feene yi,
alo naxan ligaxi Gibeya yi.
Ala xaxili e hakene xɔn,
a e yulubine saranma e ra nen.

¹⁰ N to Isirayila to,
a ligaxi alo ɲaxundanne tonbonni.
N to ε benbane to,
e ligaxi alo xɔɗen bogi singena.
Koni e yi siga Baali-Peyori mabinni,
e yi e yeɛ taxu na yagi suxuren na,
e raharamu alo e naxan batuma.

¹¹ Eframɪ ɔnsɔnna a binyen ɲanma nen
alo xɔliin na tungan.
Dii bari mi na,
fudikanya mi na,
se mi toma.

12 E na e diine ragbo,
n na e birin bama nen e yii.

Gbalon ne xa,
n na n me e ra.

13 N bata Efirami bɔnsɔnna sabatixin to yire fajini
alo Tire taana.

Koni Efirami a diine soma nen faxa tiin yii.

14 Alatala, a lan i xa nanse fi e ma?

E naxanle dii kuine kala,
e xijene yi xara.

15 E naxuyaan birin yitaxi nen Giligali yi.

N na e rapaxuxi menna nin
e kewali naxine fe ra.

N na e kedima nen n ma banxini.

N mi fa e rafanɲe mumɛ!

Muxu murutɛxine nan e kuntigine birin na.

16 Efirami bɔnsɔnna luxi nen

alo sansiin naxan lisixi a ra,

a salenne bata xara,

a mi fa bogima sɔnɔn.

Xa e diine bari,

n na e rafan diine birin faxama nen.

17 N ma Ala e rabɛɲinma nen,

amasɔtɔ e mi e tuli matixi a ra.

E findima nen sigatine ra siyane tagi.

10

Isirayila makitina fena

1 Sansi bili sabatixin nan yi Isirayila ra,

naxan yi bogi gbeen tima.

A bogine to wuya fɔlɔ,

a yi fɔlɔ saraxa gandene rawuyɛ ayi.

A yamanan to sabati fɔlɔ,

a yi kide gɛmɛne maxidi.

² Bayo e bəɲeni taxunxi,
iki na yalagin goronna sama e xun ma nən.
Ala e saraxa gandene rabirama nən,
a yi e kide gɛmɛne kala.

³ Nayi, e a falama nən,
e naxa, “Manga mi fa nxu yii,
amasɔtɔ nxu mi gaxuxi Alatala yɛɛ ra.
Hali mangana,
a nɔɛ nanse ligɛ nxu xa?”

⁴ E falane tima,
e e kɔlɔma wulen fari,
e layirine xidi.
Nanara kitine bata wara ayi,
alo sise xɔlɛne xɛɛ bixini.

⁵ Samari kaane xaminma nən ɲinge dii suxurena
fe ra
naxan Beti-Aweni yi.

Yamaan sunuma nən a fe ra.
A saraxaraline fan sunuma nən a xa,
naxanye yi sɛwama a binyeni,
bayo a bata ba e yii.

⁶ A xalima nən Asiriya yi,
a fi Manga Gbeen ma.
Efirami bɔnsɔnna yagima nən,
Isirayila yagima nən a fe yitɔnxine xɔn.

⁷ Samari nun a mangan fan ligama na kii nin,
e xalima nən
alo tamin naxan igen xun ma.

⁸ Se ɲaxi batude matexine kalama nən,
naxanye findixi Isirayilaa yulubin na.
Nanle nun tansinne sabatima nən e saraxa gan-
dene fari.

E a falama nən geyane xa, e naxa,
“Ɛ nxu yɛ maluxun!”

E yi a fala yire matexine xa,
e naxa, “E bira nxu fari!”

⁹ Xabu i naxan liga Gibeya yi, Isirayila,
i mən na yulubin fari!

Ɛ luxi menna nin!

Yengɛn xa mi a ra

naxan fe ɲaxi rabane lixi Gibeya yi?

¹⁰ A na n kɛnɛn,

n na e yulubine saranma e ra nɛn.

Siyane e malanma nɛn e xili ma,

alogo e xa e suxu,

e yi e xidi e haƙɛ wuyaxine fe ra.

¹¹ Anu, Efirami bənsəɲna yi luxi nɛn

alo ɲinge gilɛ xuruxina,

wanla rafan naxan ma.

Nanara, n xun xidi wudin xidixi a xunna ma,

n yi Efirami bənsəɲna rawali.

Fɔ Yuda bənsəɲna xa xɛɛn bi.

Fɔ Yaxuba bənsəɲna xa bəxɔn nawali.

¹² Ɛ xa seen si tinxinni,

ɛ sa hinanna nan sɔtɔma a xaba waxatini.

Ɛ xɛɛ nɛnɛne sege,

bayo Alatala fen waxatin bata a li,

han a yi fa,

a sariya kɛndɛn sa ɛ xa.

¹³ Koni ɛ tan bata seen si tinxintareyani,

a xaba waxatini ɛ bata a saran ɲaxin sɔtɔ.

Ɛ bata bogin don wulen naxan sɔtɔxi.

Amasɔtɔ ɛ laxi ɛ yengɛ so wontorone ra,

e nun ɛ sofa senbɛmane,

¹⁴ yengɛn kelima nɛn yamaan xili ma.

Ɛ yinne birin kalama nɛn,

alo Saliman to Beti-Aribeli taan kala waxatin
naxan yi.

Na waxatini, ngane nun diine faxa nɛn e bode xɔn.

¹⁵ A ligama na kii fan yi nɛn

Betɛli muxune ra,

bayo e ɲaxu han!

Na subaxan ma,

Isirayila mangan halagima nɛn fefe!

11

Ala kininkininna Isirayila ma

¹ Isirayila to yi xurun,

n yi a xanu.

N yi n ma dii xɛmɛn xili a xa

keli Misiran bɔxɔni.

² Koni n to yi e xilima,

e yi e masiga n na.

E yi saraxan ba Baali suxurene xa,

e yi wusulanne gan suxurene xa.

³ N tan nan yi Efirami bɔnsɔnna maxaranma siga
tideni,

n yi e suxu e yiine ma,

koni e mi a kolonxi

a n tan nan yi e rakɛndɛyama.

⁴ N yi e mabandunma

marafanna nun xanuntenyaan nin.

N tan nan xun xidi wudin baxi e xunna ma,

n yi n felen n donseen so e yii.

⁵ E xɛtɛma nɛn Misiran bɔxɔni yati!

Asiriya yamanan nan nɔɔn sɔtɔma e xun na,

amasɔtɔ e bata tondi fɛ n ma.

⁶ Nanara, sofane fama silanfanne ra e taane yi,

e yi e taan dɛɛn wurene gira

Isirayila kaane fe yitɔnxine fe ra.

⁷ N ma yamaan kankanxi murutɛn ma,

e birin bata ala gbeteye fen
 koni e mi xunna kenla fiye e ma.
 8 Koni, Efirami, n xa i rabejin di?
 N xa Isirayila so yiini di?
 N xa i liga alo Adamaha ba?
 N xa i lu alo Seboyimi ba?*

N bɔɲɛn wolonxi n kui.
 N ma kininkininna birin bata fa.
 9 N mi a ligama n ma xɔɔ gbeen xasabini,
 n mi fa Efirami bɔnsɔnna kalama,
 amasɔɔ Ala nan n na,
 muxu mi n na.
 Sariɲantɔn nan n na i fɛma,
 n mi fama xɔɔni.

10 Bayo e sa birama nɛn Alatala fɔxɔ ra,
 a na wurundun alo yatana.
 A tan na wurundun,
 a diine fama xuruxurɲɛ nɛn
 keli baan dɛ.

11 E fama xuruxurɲɛ nɛn
 alo xɔline keli Misiran yamanani,
 alo ganbane e keli Asiriya yamanani.
 N na e radɔxɔma nɛn e banxine yi.
 Alatalaa falan nan na ra.

12

Isirayilaa yulubina

1 Efirami bɔnsɔnna n nabilinxi wulen na.
 Isirayila yamana n yanfama.
 Koni Yuda kaane mɔn biraxi Ala nan fɔxɔ ra,
 e lannayaan nabama e nun sariɲandene.

* **11:8: Adamaha taan nun Seboyimi** taan kala nɛn Sodoma nun Gomora xɔn ma. Na feen seɓɛxi Sariyane 28.22 kui.

² Efirami bənsənnə e masoma fe fufafune nan na,
a luxi alo a foyen nan sagatanma fəriɲen gbən!

A wulen nun fe ɲaxin nawuyama ayi.

A layirin xidima e nun Asiriya yamanan tagi,
a Oliwi turen soma Misiran mangan yii.

³ Alatala Yuda muxune makitima nən,
a Yaxuba bənsənnə wali ɲaxin saranma a ra nən,
a yi a saren fi a kəwanle ra.

⁴ A a nga kui,

Yaxuba yi a tada santinban suxu,*

a to fori,

e nun Ala yi gerenna so.

⁵ E nun malekan yi yengen so,

a nən sətə.

A yi wuga, a yi mayandin ti.

Yaxuba Ala li Beteli nin.

E nun Ala falan ti menna nin.

⁶ Alatala, Ala Senben Birin Kanna nan yi na ra.

Xili gbee kanna nan Alatala ra.

⁷ I tan xa fa i ya Ala ma,

i hinanɲe ayi,

i sariyan suxu.

I xaxili ti i ya Ala ra waxatin birin!

⁸ Isirayila yanfan tima

alo sarematina,

ligase ɲaxin naxan yii.

Muɲan nafan a ma.

⁹ Efirami bənsənnə bata a fala,

“N bata bannaya han!

N bata nafunla sətə,

koni n ma wanla tənən nan a ra!

Hakəna hanma yulubi yo mi n ma.”

* **12:4:** Gulunne nan yi Yaxuba nun a tada ra. Na feen sebəxi
Dunuɲa Fəlon 27.36 kui.

10 Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan i rafaxi keli Misiran yamanani.
N mən i radəxəma nən bubune bun
alo yamaan yi kii naxan yi na waxatini.

11 N bata falan ti nabine xa,
e yi toone ti n xən.

N bata sandane sa nabine xa.

12 Xa suxurene Galadi yi,
e yeteen luma nən fuu!
E ɲingene bama saraxan na Giligali yi,
koni e saraxa gandene luma nən
alo gεmε malanxine xεene ma.

13 Yaxuba a gixi nən
siga Arami yamanani,
Isirayila yi wanla ke a ɲaxanla futu seen na,
a yi xuruseene kantan.

14 Alatala Isirayila raminixi nən
Misiran bəxəni nabiin xən,
a Isirayila kantan nabiin sabun na.

15 Koni Efirami yi Ala raxələ gbeen ti.
Nanara, a marigin mi a mafeluma a faxa tixin na,
a a xənnanteyaan naxetema a ma nən.

13

Alaa xələna Isirayila ma

1 Efirami bənsənna na yi falan ti,
birin yi gaxuma nən.

A yi binyaxi nən Isirayila yi.

Koni a findi sən kanna nan na
a Baali suxuren batu, a faxa.

2 Iki e mən yulubin nan ligama,
e sawurane rafalama gbeti xulunxin na.
E kəta suxure rafaladeni,

koni xabuna wanla gbansanna nan e ra.

A falama e ma

a e adamane bama saraxan na!

Koni jinge dii suxuren tan,

e na tan sunbuma!

³ Nanara, e janma nen

alo xɔtɔn ma kundana,

alo xiila naxan yolonma xɔtɔnni,

alo foyen se gbaxan naxan xalima lonna fari ma,

alo tutin naxan minima banxi sulunna xɔn.

⁴ Alatala nan n tan na, i ya Ala,

naxan i raminixi Misiran yamanani.

I nama ala gbete kolon

fɔ n tan.

I rakisima mi na fɔ n tan.

⁵ N yengi saxi i xɔn tonbonni, bɔxɔ xareni.

⁶ Koni, n to e balo, e yi lugo.

E to lugo, e bɔnen yi waso ayi.

Nanara, e jinanxi n xɔn.

⁷ N luma nen e xa alo yatana,

alo burunna jarina,

n yi e suxu kiraan xɔn.

⁸ N na e suxuma nen

alo sube xanen naxan ma diiye baxi a yii.

N yi e bɔneni bɔ.

N yi e don alo yatana.

Burunna subene e yibɔma nen dungi dungi na.

⁹ Isirayila, i ya kalan ni i ra,

bayo i kelixi nen n xili ma,

n tan, i ya mali ti fajina.

¹⁰ Iki, i ya Mangan minen?

A xa i rakisi i ya taane birin yi!

I ya kitisane minen,

i yi a falama naxanye fe ra

“Mangan so nxu yii e nun kuntigine?”

¹¹ N bata Mangan so i yii n ma xəlɔni,
n na a bama nɛn i yii n ma xəlɔni.

¹² Efirami bənsənnə hakɛn nun a yulubin nama-
raxi.

¹³ Tɔrɔne fama nɛn a ma
alo ɲaxanla kuiin na keli a ra.

Koni dii xaxilitaren na a ra.

A bari waxatin na a li,

a mi tinɲɛ bərə.

¹⁴ N na e xunbama nɛn laxira sɛnbɛni,
n yi e xunsara sayani.

Faxana, i ya fitinan minɛn?

Sayana, i ya faxa ti sɛnbɛn minɛn?

N mi fa kininkininma.

¹⁵ Hali a to sabatixi a ngaxakedenne tagi,

Alatala sogetede foyen nafama nɛn keli tonbonni,
a tigine nun xəɲinne xəri.

E se xəri ramaraden kui gelima nɛn.

14

¹ Samari kaane yulubine saranma e ra nɛn,

amasɔtɔ e bata murutɛ e Ala xili ma.

E faxama nɛn silanfanna ra,

e dii ɲɔrɛne bira bəxəni,

e ɲaxalan fudikanne kuine rabɔ ayi.

Isirayila kaane xa tubi Ala ma

² Isirayila, fa Alatala ma, i ya Ala!

Amasɔtɔ i hakɛne bata i rabira.

³ Ɛ tubi Alatala ma

ɛ a mafan falan na.

Ɛ a fala a xa, ɛ naxa,

“Nxu mafelu nxu hakɛne birin na,

i nxu rasɛnɛ ki faɲi,

alogo nxu xa tantun xuiin findi nxo saraxan na.

⁴ Asiriya kaa mi nxu rakise,

nxu mi tema soone fari yenge xinla ma.

Nxu mi fa a fale nxo se rafalaxine ma, 'Nxo ala!' Amasoto i tan nan kininkininma kiridine ma."

⁵ N na e xonfenma nen e na xun xon sigani.

N na e xanuma nen fonisireyaan na,

amasoto n ma xolon bata xete e foxo ra.

⁶ N luma nen Isirayila xa alo xiila,

a tofanma nen

alo gabalan fugaxina.

A sabatima nen

alo wudi binla naxanye Liban yamanani,

⁷ alo wudi binla na maringi a fain na,

a tofanma nen alo oliwi wudina,

a xiri fain yi mini

alo Liban suman fotonne.

⁸ Yamaan fama Isirayila ma

alo e soma wudi binla nan ninin bun.

E maala mon fanma nen.

E sabatima

alo manpa binla* na fuga.

E xinla sotoma nen

alo Liban minseen faina.

⁹ Eframi bonsonna,

nanse mon nxu nun suxurene tagi?

N tan nan i ramema,

n yi n yengi sa i xon.

N luma nen i xa

alo wudi gbee xindena.

I bogin sotoma n tan nan na.

¹⁰ Fekolonna nde ra?

* **14:8:** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

A xa feni itoe famu!
Xaxilimane xa e yεε to!
Amasɔto Alatalaa kirane tinxin,
tinxin muxune sigan tima nen e xɔn,
koni murute muxune dagalanma ayi nen na yi.

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012
Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unported disponible en ligne
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**
copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78